



бу? Гротеск — чухны! Авангардизм — баар! Фарс — чарьлахай! Комедия — оуе! Сатира — ошоовор ордук! Ужас-инишарки! Критикатору! Политика — "натуральная"! Натурализм сохутта. Киһи майтан ыла чухны мунар. Остуоруйабыт олох дуу, олохпунт остуоруйа дуу? Баар буолуо. Бу остуоруйа дойдуттан — Америкаттан кэлэн спектакль туруорар режиссер былыр суоҕа биллэр. Бийыл үтэ баар буола. Бу киһи кэлэн билиги харахпытын арайда дуо? Тоҕо урут Бэйбэриксэн эмээхсин билэбит туруорбаттахпыт буолуой? Баар Зоя Багыанова инаҕы сатаан оонньо суоҕа дээрбит эбитэ эрэ? Үэ, оччотугар бизэ инаҕы сатааҕа таһааран баайталаан магыраан логикунаннаһыт дуо? Нэҕислэнэн аһаабатах бараксаттар бэркэ ди магыраһыа этилэр. Бийыл бизэстэбэр буолуох элбэх инах магырыра буолаахтаа... Буолумуна... Баар-суох иҥеалбыт Арбат буолбутун кэннэ. Олохпунт айгыраһыт салайааччыларыт билигин даҕаны айгыраһыт; айбардымалларын тухары! Сулуһуннээх тыаһынаах абааһы кыргыһтыра баалларыт тухары! Хаһан ойдоһор драммуну? Буруй-дааҕы дууһулооххо дүстэххэ "урут

ХОС-ХОС СИТИМЭ ЭЛЬЭБЭ СӨХТӨРДӨ

"Сардаана" спектакль турар. Бу туруоруунан билиги Сахабыт театра сезонун түмүктэтэ. Сезон, эрдэ биллэриллибитин курдук, сенсациянан түмүктэннэ. Спектакль режиссера Томас Риччио уонна билиги артистарбыт акки ыйдаах сыралаах үлэлэрэ корооччу суутугар таҕыста. Күллэрдэ, сохутта... уонна корооччу дууһатыгар түгү эрэ солорго быһыылаах. Ол айгардас гротеск, авангардизм уонна да атын "измнар" баалларыттан буолбатах. Маһа ситимэ элбэҕэ сохторор.

Аан маһынай ситиминэн артистарбыт бары биһиргэ "баайылан" сылдьаллара, хастыы эмэ оруолу биһир ситиминэн оонньоуллара быһыылаах. Соробор коро олорон артист ханнык оруолу толоро сылдьарын, бу оруолга хаһан киһирбитин сүтэрэн кэбиһиэбин. Ол курдук атын образтан атын образка ситиминэн киһирэр. Кытамыктар ынахтарга кубулуйаллар, ынахтарбыт Кутурван Куо буолан онолуйаллар, Байанай боро буолан улуйар, таба буолан таманыар. Ити барыта биһир кудьус ситиминэ.

Иккис ситиминэн былыргы уонна бийылгы ситиминэрэ. Ама хара ачыкылаах "афганкалаах" Хаардыт Бэргэн Бэйбэриксэн эмээхсин эрдэгээх саҕана баара эбитэ буолуо дуо? Спектакль сүрүнүгү ситимэ хара ачыкылаах, "афганкалаах", омук пиһэбтэ утахтаах бэргэнэр билигин хаһа багарар дэ-лэйдэр. Хайа, аны маһа телефоннаах Хайҕамсык Хара Хааны корон кэбис. Булуу суолугар массынанаан эргинэр бас-көс тойон хаан киһи баар-суох тапталлаах афганец уола кэргэнинэн эрэримтин уорбэт буолуо дуо? Сулууну баҕас тоһо багарар кутар. Киһи омиуолуу короро суохха дьымы да, олобу тэримин оттомо суоҕуттан сонньуйан эрэ ылаҕын. Соҕомтох кыһын баай дьогигэ бизэрэн эрэр Бэйбэриксэн эмээхсин барахсан уорэн-котан сарымтаах ойоро, кылап-халап короро ама билингиги олохпунтугар суоҕа буолуо дуо? Баар, баар, баар аҕай...

Аны майтан ыла остуоруйа уонна билингиги олохпунт ситимэ кэлэр. Бу ситим оуэ соһучурук, сүдүргүтүк малтачы костон кэлэ. Сүүскэ бизэрэн дойдутта. Түгүт

салайар улаҕы үлэлэрибитэ, ол иһин билигин даҕаны салайа сьиримтин" дээрбит тухары — суох!

Спектакль бүттэ. Сардаана барахсан баран хаала дуу? Бэргэн уолбут этин-хаанан, биртаҕын ыраасстанан салгыгига мыйанан салгылыы сатаабыһа халтай хаала дуу? Хайдах-хайдах этэй? Арай кэннибэр кыргыһас сана "ойдоохтор баҕар үчүгэй дүстэрэ. Оттон мин акаары киһи куһаҕан ҕиһини" дүстэ дуу? Оттон мин туюх ҕиһини? Үчүгэй дүстэхпинэ ойдооһумсуйар, куһаҕан дүстэхпинэ акаарыбын дүстэх курдукпун дуу? Бэйэ, бэйэ... Оччоһуна... үчүгэйдик туруорулуубут "куһаҕан" ҕиһин дуу? Бэйэ, бэйэ... Оттон сүрүн герой кимий? Сардаана? Бэргэн? Хара Хаан? Бэйбэриксэн? Эһэ? Боро? Абааһы кыһа? "Арбаттар"? Суох... Ким да буолбатах. Билигин бэйэбит эбиннин.

Александр БУРЦЕВ.

Синимктарга: автор тухариндэрэ.

САХА СИТЭ

№ 143 (512)

30.07.1993
Бэтинисэ

САХА РЕСПУБЛИКАТЫН УРУКУ СӨБӨҮТЭ УОННА ПРАВИТЕЛЬСТВОҮН ХАҤЫЛАТА

translated from the Sakha language

ASTONISHED BY MANY TIES

The much anticipated and written about season finale has come with a sensational play: "Sardaana." After a two months of intensive preparation by the director Thomas Riccio and the actors of the Sakha National Theatre, the play open to an appreciative audience. It raised laughter, caused surprise, and in the end left something in the soul of the viewer. This is not because it was avant-garde, or grotesque, or any other form of "ism." The most surprising was the plethora of connections and ties.

The first connection was the connection between the actors themselves and the connections of the actors in their various roles. In some instances it was not possible to distinguish the change of one role or one character into another. In this way the connection was made between one role and idea to another. The cranes changed from their form into mourning, weeping women. A spirit transformed from a howling wolf into a beautifully jumping reindeer and in this way yet another subtle connection is made.

The second level of connection is the connection between the past and present. Our bespectacled hero Bergan, in his dark glasses and costume of an Afghanistan veteran, finds himself in the time of the traditional story of "Bayberican and the Five Cows." One of the big links in the show is when our hero, who soothes his thirst with imported beer, becomes very much the image of the present day hero we can see on the streets. And is also worthy to note another traditional hero by the name of Khara Khan, who uses the telephone. Resembling more a speculating business man on Dluis Road selling a motor car than a Sakha hero, how could he not be pleased by his Afghanistan war hero son coming to marry the daughter of Bayberican. This lord has nothing to regret in this request. We see nothing bad in this proposition, because it is in this way we have come to so lightly construct our lives. There is also a hint of this hastiness the giving of Sardaana by Bayberican to Bergan. Happy, joyful recipients of the wonder child seem to easily part with their gift. We could say this does not happen very often in our lives, but we can very well see how grandmothers give up their prized possessions so easily these days. Yes, we can see it quite often.

And now begins the link between present day life and the story. That link was revealed very sharply, very simply, and surprised us like a sudden hit on the head might do. What is this link? Grotesque, that's for sure. Avant-garde, yes. A farce, clearly so. Comedy, very much. Satire, even more so. Horror, horrifying. Criticism, completely. Political, by all means. Startling in its naturalism. It is at this point, when the traditional story meets the present day, that the viewer's perceptions begin to falter. Did the story come to life? Or is our life just a story? Either may be so. We know this person, this director, from the fairy tale world of America has not been here before. But how this person has opened our eyes. Why haven't we ever thought of putting on a play on the theme of Bayberican? Maybe because we didn't think that Zoya Bagynanova could play the role of a spirit or cow before? We would have used five real cows on the stage. Cows that hadn't eaten in weeks could move very loudly. But this year needs more than just five cows that are going to move very loudly, we need more now that our main ideal has become business man and the new Sakha politician. We need more because the same people that spoiled our lives in the past are the same people that are running it now. Such plays need to be shown as long we have lords and the same type of women as the devil, played by Margarita Borisova. When it comes to questioning those that are responsible for the past the answer is: "Earlier he was in a leadership position, so let him lead now." There is no chance for a good life if this old thinking remains.

The end of the show. The lovely Sardaana left us. Is that so? And that cleansing that Bergan did. That cleaning, that torture, that torment, has that all been for nothing? How was it? What was it the old viewer behind me said: "That it maybe okay for the clever, but for old and silly like me, I did not like what I saw." And how do I respond? If I say that it was fine, does that mean that I want to be clever? And if I say that it was bad, does it mean that I am silly? Wait! Perhaps then I can say that it is a bad play well staged? And wait just a moment? Who is the main hero of the story? Sardaana? Bergan? Bayberican? The bear? The wolf? The Devil Woman? Or is it on the Arbutt {a local, notorious street for black market activities}? It seems we are all the very heroes.